

Kokoomuksen Ryhmäpuheenvuoro 4.11. kohdassa 77 Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys 2026 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2030 ja 78 Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toinen vaihe

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut kuulijat,

Vuoden 2025 talousarviota laadittaessa oli tarkoitus laatia realistinen talousarvio, ja vaikka talousarvion 43 miljoonaa euroa alijäämää tuntuikin hurjalta lukemalta, tuskin kukaan olisi halunnut nähdä, miten paljon arvioitu alijäämä tulee kasvamaan vuoden aikana. Valitettavasti alijäämää tulee olemaan tämän vuoden lopussa melkein tuplasti alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Myös syyskuun kokouksessa hyväksytty muutettu talousarvio, jolloin vuoden alijäämäksi arvioitiin 74,1 miljoonaa, on ylittymässä reilusti ja alijäämän on ennustettu olevan lähes 81 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 talousarviossa hyvinvointialue tavoittelee ensi vuodelle nollatulosta, mikä on kokoomuksen ryhmän mielestä välttämätön lähtökohta talouden tasapainottamiseksi. Koko homma karkaa täysin käsistä, jos emme pysy ensi vuonnakaan lähelläkään talousarviota. Viime vuosien kaltaisiin alijäämiin ei ole varaa, eikä jatkuvia talousarviomuutoksia pitkin vuotta voida tehdä (paitsi jos arviointiryhmä niitä edellyttää).

Jotta saamme kertyneet alijäämät katettua edes vuoteen 2030 mennessä, seuraavien vuosien talousarvioissa on pysyttävä tiukasti ja sopeuttamistoimenpiteitä on uskallettava toteuttaa rohkeasti, joka vuosi jopa yli 40 miljoonan euron edestä. Toivomme, että jatkossa palveluverkkoa arvioidaan ennakolta myös alueellisesti ja parannamme keskusteluyhteyttä kuntiin. Palveluiden sopeuttamisessa ja järjestämistavoissa täytyy käyttää tuotantoa-analyysyä nopealla aikataululla.

Esitys palveluverkon muutoksista on herättänyt paljon keskustelua ja moni on huolissaan heikkenevistä palveluista. Joulukuun valtuustossa tehtävät päätökset palveluverkosta ja sen mukanaan tuomista säästötoimenpiteistä ovat vaikeita, mutta totuus on se, että taloustilanne on surkea ja se näkyy väistämättä palveluiden heikkenemisenä. Olemme ehkä tottuneet aiemmin liian hyvään ja eläneet yli varojemme. Nyt on aika kohdata totuus.

Vaikka sopeuttamistoimenpiteiden laajuus voi tuntua ikävältä, eikä kukaan varmasti iloitse siitä, että toimipiste a tai b joudutaan sulkemaan, täytyy kuitenkin muistaa, että palveluverkon päivityksessä on keskiössä edelleen hyvinvointialueen lupaus siitä, että jokainen keskisuomalainen saa tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut: palveluiden muoto ja sijainti voivat muuttua, mutta apua saa myös jatkossa. Ymmärrämme kaikki hyvin asukkaiden huolen ja tunnistamme myös, että asukkailla on oikeus tietää, kuinka heidän käy ja millä tavoin palvelut konkreettisesti jatkossa järjestetään. Asukkailla on

oikeus tietoon ja henkilöstöllä on oikeus selkeään tavoiteasetantaan ja lähiesimiehen tukeen.

Olemme arviointimenettelyssä, ja arviointiryhmä on todennut, että hyvinvointialueen taloudellinen tilanne vaatii välittömästi päätöksentekoa ja toimia taloudellisen tilanteen kohentamiseksi. Arviointiryhmä on esittänyt toimenpide-ehdotuksenaan, että hyvinvointialue hyväksyy ja toimeenpanee palveluverkkoa koskevan toisen vaiheen suunnitelman niin, että sillä saavutetaan vähintään arvioidut 18,6 miljoonan euron taloudelliset vaikutukset.

Kun palveluiden sijaintia tai muotoa muutetaan, emme voi juuttua tarkastelemaan palveluita kuntakohtaisesti. Sen jälkeen, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa kyse on ollut koko ajan keskisuomalaisista ja meidän kaikkien palveluista. Ei siitä, mitä palveluita on missäkin kunnassa. Ja nyt kun kunnat kuitenkin mainitsin, on todettava, että palveluita leikataan merkittävästi myös Jyväskylässä suurilla asuinalueilla eikä pelkästään pienemmissä kunnissa ja maaseudulla.

Sen sijaan, että harmiteltaisiin, miten joku palvelu tai toimipiste joudutaan lakkauttamaan, on syytä keskittyä siihen, mitä hyvää palveluverkkouudistuksella saadaan aikaan. Saamme tehtyä välttämättömät säästöt, jotka Keski-Suomen hyvinvointialueen toiminta ja tulevaisuus vaatii. Moni asia muuttuu järkevämmäksi ja sujuvammaksi.

Palveluverkkoesityksessä on tarkasteltu Keski-Suomea kokonaisuutena ja arvioitu palveluita esimerkiksi väestön ikärakenne huomioiden. Esimerkiksi alueilla, joilla syntyvyys on matalaa, on tärkeää miettiä uudelleen neuvolapalveluiden järjestämistä. On myös hyvä, että liikkuvia palveluita ja digipalveluita lisätään reilusti.

Ikääntyneiden palveluiden osalta on todettu, että Keski-Suomessa palveluiden kattavuus on muuta maata suurempi ja palvelurakenne on raskas. On hyvä, että kotona asumista tukeviin palveluihin panostetaan nykyistä enemmän ja samalla vähennetään raskaampia palveluja.

On järkevää hyödyntää yhteiskäyttötiloja muiden palveluiden kanssa. Palvelutuotannon jatkuvuuden turvaaminen paranee, kun toimintoja ja henkilöstöä sijoitetaan alueellisesti tarkoituksenmukaisesti.

Kokoomuksen ryhmä näkee välttämättömänä, että joulukuun kokouksessa talousarvio ja palveluverkkotyön toinen vaihe saadaan hyväksyttyä. Keski-Suomi tarvitsee nyt rohkeutta katsoa tulevaisuuteen vaikeiden päätösten äärellä.